

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) ได้ถูกนำมาใช้จัดเก็บภาษีจากการบริโภคทั่วไปของประชาชนในประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2535 พร้อมกับภาษีธุรกิจเฉพาะ (Specific Business Tax) แทนภาษีการค้าที่ถูกยกเลิกไปด้วยเหตุผลในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ จากการที่เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ฐานะทางเศรษฐกิจการเงินการคลังของประเทศมั่นคงขึ้นมาก ในขณะที่มีการกล่าวถึงความไม่เหมาะสมของโครงสร้างภาษีการค้าต่อเศรษฐกิจของประเทศ อันได้แก่ความซ้ำซ้อนของระบบภาษีการค้าที่เป็นอยู่ และความหลากหลายของโครงสร้างอัตราภาษีนอกจากความบกพร่องของระบบภาษีการค้า ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต ด้วยเหตุผลดังกล่าว กระทรวงการคลัง จึงได้เสนอพิจารณายกเลิกภาษีการค้า และนำภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะมาใช้แทน

การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้นี้ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่อระบบภาษีอากรของประเทศไทยเป็นการปฏิรูปภาษีการบริโภค ทำให้ระบบภาษีอากรของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และเอื้ออำนวยต่อการลงทุนการส่งออก และการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มไม่มีความซ้ำซ้อนของภาระภาษีดังเช่นภาษีการค้า¹ เพราะเป็นการจัดเก็บภาษีจากมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิต การจำหน่ายหรือการให้บริการ โดยคำว่า “มูลค่าเพิ่ม” หมายถึง มูลค่าที่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มบวกเพิ่มในต้นทุนของสินค้าหรือบริการเพื่อกำหนดเป็นราคาขายสินค้าหรือค่าบริการ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง มูลค่าเพิ่มคือ รายได้จากการขายหักด้วยต้นทุนจากการซื้อ โดย

¹ ภาษีการค้าเป็นภาษีที่คิดคำนวณจากยอดขายสินค้าและค่าบริการเฉพาะจากผู้ผลิตและผู้ให้บริการเป็นหลัก จึงทำให้ผู้ผลิตต้องแบกรับภาษีที่แฝงอยู่ในราคาของสินค้าวัตถุดิบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต

² ต่อไปจะเรียกว่า “ผู้ประกอบการ”

มูลค่าที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวจะต้องเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้น ดังนั้นในกรณีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “ผู้ประกอบการ”) ประกอบกิจการทั้งประเภทที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และประเภทที่ไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม อาทิ เช่น กิจการที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะและกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม และผู้ประกอบการได้นำสินค้าหรือบริการที่ได้มาหรือได้รับมาในการประกอบกิจการของตนไปใช้ หรือจะใช้ในกิจกรรม ตั้งแต่สองประเภทขึ้นไป ผู้ประกอบการจะต้องเฉลี่ยภาษีซื้อ ที่เสียไปในกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้น เพื่อจะได้ทราบจำนวนภาษีซื้อที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะนำมาหักออกจากภาษีขายในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม

การเฉลี่ยภาษีซื้อจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการทราบจำนวนภาษีซื้อที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนของสินค้า หรือบริการของกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะนำมาใช้หักออกจากภาษีขายในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องเสีย³ หากว่าจำนวนภาษีซื้อที่ได้จากการเฉลี่ยนั้น ไม่ให้ความเป็นธรรมหรือสอดคล้องกับความเป็นจริง อาจทำให้มีการนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมากหรือน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ขัดต่อหลักการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องเสีย กล่าวคือจะทำให้ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องเสียนั้นมีความผิดเพี้ยนไป ส่งผลทำให้รัฐเสียประโยชน์จากการจัดเก็บภาษี หรืออาจทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวนมาก เนื่องจากเสียประโยชน์ในการนำภาษีซื้อมาใช้เพราะผลของการเฉลี่ยภาษีซื้อไม่สามารถนำภาษีซื้อที่เป็นต้นทุนของสินค้าหรือบริการที่นำไปใช้ในกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมาหักออกจากภาษีขายได้ตามสัดส่วน ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการจัดเก็บภาษีที่ซ้ำซ้อน เนื่องจากภาษีซื้อที่นำจะขอคืนได้เนื่องจากเป็นภาษีซื้อที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่สามารถขอคืนได้และถูกบวกเข้าเป็นต้นทุนของสินค้า และความไม่เป็นธรรมดังกล่าวยังอาจทำให้ผู้ประกอบการมีความได้เปรียบเสียเปรียบกันในธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยกัน และทำให้ผู้เสียภาษีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมต้องการหนีภาษีอีกด้วย

จากการที่ได้ศึกษาการเฉลี่ยภาษีซื้อของประเทศไทยพบว่ายังมีปัญหาอยู่จำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเฉลี่ยภาษีซื้อ ส่งผลให้การเฉลี่ยภาษีซื้อและการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมีการบิดเบือน ไม่เป็นธรรม ผู้ประกอบการไม่สามารถขอคืนภาษีซื้ออันเกี่ยวกับกิจการที่ต้องเสีย

³ มาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากร

ภาษีมูลค่าเพิ่มได้ และปัญหาเกี่ยวกับการเฉลี่ยภาษีซื้ออันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การใช้ทรัพย์สินที่ใช้ในกิจการที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในการเฉลี่ยภาษีซื้อดังกล่าว และศึกษาหลักการเฉลี่ยภาษีซื้อของต่างประเทศ โดยเลือกประเทศอังกฤษที่ใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมายาวนาน มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติให้ผู้ประกอบการอย่างชัดเจนเพื่อนำรูปแบบและหลักเกณฑ์ของประเทศอังกฤษมาวิเคราะห์และเสนอแนะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

ในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการเฉลี่ยภาษีซื้อในประเทศไทย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์การเฉลี่ยภาษีซื้อในประเทศอังกฤษ
3. ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและความไม่เป็นธรรมในการเฉลี่ยภาษีซื้อในประเทศไทย
4. ศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและความไม่เป็นธรรมในการเฉลี่ยภาษีซื้อโดยนำหลักเกณฑ์การเฉลี่ยภาษีซื้อในประเทศอังกฤษมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้

3. ขอบเขตในการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษาหลักเกณฑ์ทั่วไป หลักเกณฑ์ในการเฉลี่ยภาษีซื้อตามกฎหมายไทย และหลักเกณฑ์การเฉลี่ยภาษีซื้อในต่างประเทศโดยเลือกศึกษาหลักเกณฑ์ของประเทศอังกฤษ ว่ามีหลักเกณฑ์การเฉลี่ยภาษีซื้ออย่างไร และมีความแตกต่างจากประเทศไทยอย่างไร โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเฉพาะหลักเกณฑ์การเฉลี่ยภาษีซื้อของประเทศอังกฤษที่สามารถนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหานี้และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้ที่เกิดขึ้นจากการเฉลี่ยภาษีซื้อของประเทศไทย

4. วิธีการศึกษาและค้นคว้า

วิธีการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลและเอกสารและตำราต่างๆ สำหรับกรณีในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยได้ศึกษาค้นคว้าในส่วนของกฎหมายจากประมวลรัษฎากร พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรที่ออกตามความในประมวลรัษฎากร คำสั่งกรมสรรพากร หนังสือตอบข้อหารือกรมสรรพากร คำพิพากษาฎีกา เอกสารตำราทางวิชาการของไทย และเครือข่ายข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ บทบัญญัติของกฎหมายอังกฤษจาก The Value Added Tax Act 1994, The VAT Regulations 1995 รวมทั้งหนังสือที่เป็นแนวปฏิบัติ (Notice) และ Guidance ของ HM Revenue and Customs (HMRC) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบคำร้องขออุทธรณ์ภาษีมูลค่าเพิ่ม และคำพิพากษาของศาลอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะและวิธีการแก้ไข โดยการนำเสนอแนะ จะใช้การบรรยายประกอบกับการวิเคราะห์

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากรายงานนี้

จากการศึกษาเรื่องการเฉลี่ยภาษีซื้อ คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบหลักเกณฑ์การเฉลี่ยภาษีซื้อของประเทศไทย
2. ได้ทราบถึงหลักเกณฑ์การเฉลี่ยภาษีซื้อของประเทศอังกฤษและรูปแบบการเฉลี่ยภาษีของประเทศอังกฤษเพื่อนำมาใช้เป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาการเฉลี่ยภาษีซื้อของประเทศไทย โดยเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายมูลค่าเพิ่มของประเทศไทย
3. ได้ทราบถึงปัญหาในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการเฉลี่ยภาษีซื้อทั้งที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย และเกิดจากทางปฏิบัติที่ผู้ประกอบการได้รับผลกระทบในการประกอบกิจการ อันส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของประเทศ
4. ได้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา และแก้ไขความไม่เป็นธรรมที่ผู้ประกอบการได้รับ ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจทำให้ผู้ประกอบการลดการหลีกเลี่ยง หรือหนีภาษีมูลค่าเพิ่มและทำให้รัฐสามารถเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น
5. แนวทางการเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่การปรับปรุงบทบัญญัติในการเฉลี่ยภาษีซื้อในประเทศไทย

6. ทฤษฎีทางนิติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและหลักการวิจัย

หลักการบริหารภาษีอากรที่ดี

องค์ประกอบของการจัดเก็บภาษีอากรตามหลักการบริหารภาษีที่ดี ซึ่งท่านอดัม สมิท (Adam Smith) ได้กำหนดขึ้นในปี ค.ศ. 1776 ในหนังสือ “The Wealth of Nation” ว่าประกอบไปด้วยหลัก 4 ประการ คือ

1. ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ ทั้งนี้ เพราะว่าแต่ละคนต่างก็ได้รับประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ

2. ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้นจะต้องมีความแน่นอน จะต้องไม่มีลักษณะกำกวม โดยลักษณะและรูปแบบของภาษีตลอดจนจำนวน ที่จะต้องเสียภาษีจะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

3. การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตามวันเวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

4. ภาษีทุกชนิดควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เช่นกัน

ในเวลาต่อมาหลักการดังกล่าวได้ถูกเพิ่มเติมจากนักการคลังยุคหลัง และแยกหลักการดังกล่าวออกมาจนกลายเป็นหลักการบริหารภาษีอากรที่ดี 8 ประการ ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักความเป็นธรรม (The principle of equity) 2) หลักความแน่นอน (The principle of certainty) 3) หลักความสะดวก (The principle of convenience) 4) หลักความประหยัด (The principle of economy) 5) หลักการยอมรับ (The principle of acceptability) 6) หลักการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (The principle of enforceability) 7) หลักการทำรายได้ (The principle of productivity) และ 8) หลักการยืดหยุ่น (The principle of flexibility) ซึ่งการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจึงจำเป็นต้องคำนึงหลักการบริหารภาษีอากรทั้ง 8 ประการ ซึ่งหลักการ 8 ประการดังกล่าว มีเนื้อหารายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. หลักความเป็นธรรม (The principle of equity)

หลักความเป็นธรรมนี้เป็นหลักการจัดเก็บสำคัญที่รัฐต้องคำนึงการจัดเก็บภาษี เนื่องจากการจัดเก็บภาษีอากรที่ขาดหลักความเป็นธรรม ย่อมส่งผลทำให้ประชาชนขาดศรัทธา และยอมเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมหนีภาษีมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ หลักความเป็นธรรมจึงมักจะสอดคล้อง และสัมพันธ์กับการแก้ไขปัญหาการเลี่ยงภาษี (Tax Avoidance) และการหนีภาษี (Tax Evasion) เกิดขึ้นในประเทศนั้น สำหรับในทางทฤษฎี หลักความเป็นธรรมนั้นยังสามารถแยกพิจารณาได้ 2 ประการ คือ

1.1) หลักความเป็นธรรมสมบูรณ์ (The principle of absolute equity)

หลักความเป็นธรรมนี้เป็นหลักความเป็นธรรมที่พิจารณาจากการจัดเก็บภาษี จากปัจเจกชนในจำนวนที่เท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงรายได้ รายจ่ายหรือสถานะของผู้เสียภาษี การจัดเก็บภาษีประเภทนี้ เช่น การจัดเก็บภาษีรายหัวหรือภาษีรัชชูปการ (Poll Tax) ในสมัย จักรวรรดิโรมัน หรือภาษี tributum capitato humana⁴

1.2) หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (The principle of relative equity)

ด้วยความบกพร่องที่เกิดขึ้นในการจัดเก็บตามแนวคิดหลักความเป็นธรรม สมบูรณ์ (The principle of absolute equity) ข้างต้น ซึ่งมีได้พิจารณาถึงความสามารถและ ประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับ ต่อมานักการคลังยุคหลังจึงได้เกิดแนวคิดการเก็บภาษีด้วยหลักความเป็นธรรมเชิงสัมพัทธ์ขึ้น เพื่อลดช่องว่างความไม่เป็นธรรมจากการเก็บภาษีตามหลักความเป็นธรรมสมบูรณ์ ซึ่งหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์นี้มีข้อพิจารณา 2 ประการ ดังนี้ คือ

ก) หลักความสามารถในการเสียภาษี (The ability to pay principle)

เป็นแนวคิดที่จะจัดเก็บภาษีจากความสามารถในการเสียภาษีโดยพิจารณาจากรายได้ (revenue income) หรือความมั่งคั่ง (wealth) ของผู้เสียภาษี บนหลักการและแนวคิดที่ว่าผู้มีรายได้สูงมักจะมีความสามารถในการเสียภาษีสูงตามไปด้วย การพิจารณารายได้และความมั่งคั่งจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของเงินได้สุทธิ (net income) หรือการใช้จ่าย (consumption) ในกรณีภาษีการบริโภค เพื่อเป็นตัววัดความมั่งคั่ง (wealth) หรือความสามารถในการเสียภาษี โดยมีช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นตัวช่วยชี้วัด เช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามอัตรา

⁴ ศุภลักษณ์ (นาคีสถิตย์) พินิจภูวดล, คำอธิบายกฎหมายมหาชนการคลังและภาษีอากร: ทฤษฎีและหลักการกฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: บจ. โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2544), น. 194.

ก้าวหน้า (progressive tax rates) โดยพิจารณาความสามารถในการหารายได้และระดับเงินออมของผู้เสียภาษีที่เกิดขึ้นในแต่ละปีหรือรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีระดับความสามารถในการเสียภาษีมากน้อยเพียงไร

ข) หลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (The benefit principle)

เป็นแนวความคิดการจัดเก็บภาษีโดยพิจารณาจากบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์จากการได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากรัฐหรือบริการจากรัฐ เช่น การจัดเก็บภาษีรถยนต์ (car tax) เนื่องจากบางประเทศจัดเก็บภาษีรถยนต์จากหลักการพื้นฐานที่ว่าปัจเจกชนที่ใช้ถนนมากก็ควรเสียภาษีในการบำรุงซ่อมแซมถนนมากด้วยเช่นกัน การจัดเก็บภาษีรถยนต์นั้นจึงควรจัดเก็บเป็นการเฉพาะจากผู้ที่มีหรือครอบครองรถยนต์โดยตรง อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บภาษีรถยนต์จากผู้มีหรือครอบครองรถยนต์บางรายอาจมิได้ใช้ถนนหรือรถยนต์ในช่วงเวลาหรือในระยะทางที่เท่ากัน

ด้วยเหตุนี้ จึงการเกิดหลักการจัดเก็บภาษีตามระยะทางที่ผู้มีหรือครอบครองรถยนต์ดังกล่าวได้ใช้ถนนเป็นเส้นทางคมนาคม โดยพิจารณาจากการใช้น้ำมัน ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดสำหรับการจะพิจารณาว่าผู้หรือครอบครองรถยนต์นั้นได้ใช้ถนนมากน้อยหรือไม่ หากผู้ที่มีหรือครอบครองรถยนต์ได้ใช้ถนนมาก ปริมาณการใช้น้ำมันก็จะมากขึ้นตามไปด้วย หลักการดังกล่าวนี้ในบางประเทศได้บัญญัติบทกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีประเภทนี้เพื่อการก่อสร้างถนนไว้โดยเฉพาะ (ear-marked) โดยจะไม่นำรายได้จากภาษีน้ำมันไปใช้ในกิจการอื่นของรัฐเลยก็มี⁵ การจัดเก็บภาษีรถยนต์จึงถือว่าเป็นการจัดเก็บที่พิจารณาจากผลประโยชน์ที่ได้รับตามหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์

จากหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ที่กล่าวมาใน 1.2) ก) และ ข) ข้างต้นนั้น ในทางการคลังและภาษีอากรเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “หลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง (unequals should be treated unequally)”

2. หลักความแน่นอน (The principle of certainty)

ความแน่นอนของการจัดเก็บภาษีนั้น ประกอบด้วย การกำหนดถึงผู้เสียภาษี (taxpayer) อัตราภาษี (tax rate) ฐานภาษี (tax base) วิธีการคำนวณ ตลอดจนเทคนิคการ

⁵ ประภาส คงเอียด, คำอธิบายกฎหมายภาษีสรรพสามิต, (กรุงเทพมหานคร: หจก. บี. เจ. เพลท โปรดิวส์, 2542), น. 8.

ประเมินและวิธีการจัดเก็บที่ชัดเจน ภาษีอากรที่มีความแน่นอนนั้น นอกจากเป็นหลักประกันรายได้ให้แก่รัฐ เพื่อใช้ในการสาธารณะของประเทศหรือกระตุ้นส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ในแง่ของปัจเจกชนผู้เสียภาษีเอง ก็ได้รับหลักประกันการคุ้มครองทรัพย์สินและการครอบครองทรัพย์สินของประชาชนผู้เสียภาษีเพื่อไม่ให้รัฐใช้อำนาจตามกฎหมายลิดรอนทรัพย์สินหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของประชาชนผู้เสียภาษีได้โดยง่าย เพราะภาษีอากรที่ขาดความแน่นอน ย่อมส่งผลให้ประชาชนผู้เสียภาษีขาดหลักประกันในการคุ้มครองหรือความเป็นธรรมที่เพียงพอต่อการถูกจัดเก็บภาษีของหน่วยงานของรัฐในลำดับที่ลดลงตามลำดับ

3. หลักความสะดวก (The principle of convenience)

การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องอำนวยความสะดวกหรือกำหนดช่วงเวลาแห่งการจัดเก็บที่สอดคล้องกับช่วงเวลาของผู้เสียภาษีนั้นมีรายได้และมีกำลังความสามารถหรือความพร้อมในการชำระภาษี เช่น ในอดีตจัดเก็บภาษีข้าวของไทยนั้นจะจัดเก็บภาษีตรงกับช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวข้าวหรือการจัดเก็บภาษีเงินได้จากกิจการค้าจ้างโดยหักภาษี ณ ที่จ่าย ทันทีที่ผู้รับจ้างได้รับเงินค่าจ้าง (เงินได้พึงประเมิน) จากผู้ว่าจ้างหรือคู่สัญญา วิธีการนี้บางประเทศเรียกว่า การจัดเก็บภาษีแบบ “Pay As You Go (PAYG)” หรือ “Pay As You Earn (PAYE)” เป็นต้น

นอกจากนี้ การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องอำนวยความสะดวกหรือแบบแห่งวิธีการชำระภาษีให้กับผู้เสียภาษีอากรที่เหมาะสมและสอดคล้องด้วย เช่น ในปัจจุบันได้นำวิธีการจัดเก็บภาษีโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) มาใช้เพื่อประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยื่นแบบและเสียภาษี เป็นต้น

4. หลักความประหยัด (The principle of economy)

การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้นควรใช้มาตรการควบคุมดูแลและจัดการ เพื่อลดส่วนสูญเสียที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการจัดเก็บภาษีโดยไม่จำเป็นลง อันได้แก่ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีในแต่ละประเภทที่ชัดเจน รวมถึงการรวบรวมหน่วยงานจัดเก็บบางหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้การบริหารและการจัดเก็บภาษีมีความสะดวกขึ้นและลดความทับซ้อนระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บดังกล่าว นอกจากนี้ ยังอาจใช้วิธีการที่ลดกระบวนการจัดเก็บให้มีขั้นตอนการจัดเก็บภาษีของหน่วยงานการจัดเก็บภาษี ให้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (Transparency and accountability) อีกด้วย

5. หลักการยอมรับ (The principle of acceptability)

การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน ภาษีอากรที่ขาดการยอมรับจากประชาชนนั้น ย่อมส่งผลให้จัดเก็บเป็นไปได้ยากและอาจส่งผลถึงพฤติกรรม การหนีภาษี (Tax Evasion) และการเลี่ยงภาษี (Tax Avoidance) ภาษีอากรที่เป็นไปตามหลักการยอมรับนั้นจึงเป็นภาษีอากรที่ผู้เสียภาษีรู้และตระหนักในภาระภาษีอากรที่ตนพึงมีพึงได้ตามหลักกฎหมายนั่นเอง

6. หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (The principle of enforceability)

ภาษีอากรที่ดีนั้น การจัดเก็บจะต้องสามารถจัดเก็บได้จริงในทางปฏิบัติ หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัตินี้ จะเป็นตัวบ่งชี้ในการพิจารณาว่าการจัดเก็บภาษีนั้น ๆ มีประสิทธิภาพหรือไม่ ตลอดจนยังช่วยบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษี (tax authorities) นั้น ๆ ว่าเป็นไปอย่างทั่วถึงเต็มเม็ดเต็มหน่วยต่อประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีหรือไม่ รวมทั้งการปฏิบัติงานในการจัดเก็บของหน่วยงานที่ต้องก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายที่น้อย (collection cost) และสร้างความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีอยู่ในตัวเองอีกด้วย

7. หลักการทำรายได้ (The principle of productivity)

การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องมีความสัมพันธ์กับการสร้างรายได้ของรัฐ ภาษีอากรที่ดีรัฐไม่จำเป็นต้องเพิ่มกำลังการจัดเก็บหรือเพิ่มบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีประเภทนั้นใหม่ ดังนั้น ภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นภาษีอากรที่มีลักษณะฐานกว้าง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถรองรับต่อการขยายตัวและสอดคล้องกับความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศด้วยนั่นเอง

8. หลักความยืดหยุ่น (The principle of flexibility)

ภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องสามารถนำมาใช้ในการเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นหรือควบคุมภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้ เช่น ในกรณีภาวะเงินเฟ้อ (inflationary effect) รัฐสามารถนำมาตรึงการทางภาษีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาภาวะเงินเฟ้อดังกล่าว โดยการเพิ่มอัตราภาษีที่จัดเก็บ เพื่อลดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (economy activity) หรือในกรณีที่เกิดภาวะเงินฝืด (deflationary effects) รัฐก็สามารถนำมาตรึงการทางภาษีมาใช้ โดยการลดอัตราภาษีที่จัดเก็บหรือควบคุมกำลังซื้อ (demand) หรือกำลังการผลิตสินค้าและบริการ (supply) ของประชาชนและผู้ผลิตสินค้าและบริการลง เพื่อให้สร้างจุดดุลยภาพในทางเศรษฐกิจของประเทศได้ด้วยเช่นกัน